

CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)
AAN [MARIN MERSENNE (PARIJS)]
15 DECEMBER 1641
2920A

Wellicht antwoord op een verloren gegane brief van Mersenne aan Huygens van november 1641. Gedurende deze maanden was er ook briefverkeer tussen Mersenne enerzijds en Rivet en Vegelin anderzijds.

Samenvatting: Huygens citeert een psalmvers als motto voor zijn hulpvaardigheid, die in dit geval op Vegelin betrekking had.

Over een antwoord van Mersenne is niets bekend.

Primaire bron: Parijs, Bibl. Nat., Ms. Fr. Nouv. Acq., nr. 6206, fol. 146 (pp. 280-281): brief (enkelvel, 19x31cm, a | b; autograaf). Op de adreszijde heeft Mersenne een notitie gekrabbeld, te lezen als “suit vostre lettre ecrite de Leyde 282”.

Vroegere uitgaven: Bierens 1889, nr. 1, pp. 104-105: volledig.

— Het is niet duidelijk waarom de brief in de uitgave van Worp ontbreekt.

— Waard 10, nr. 1050, pp. 816-818: volledig.

Namen: Théophile Brachet de la Milletière; Willem Frederik van Nassau Dietz; André Rivet; Philip Ernst Vegelin.

Titels: *Commentatio* (Grotius 1640); *In consultationem G. Cassandri annotata* (Grotius/Rivet 1642); *La vérité du Saint Sacrament de l’eucharistie* (Brachet 1641).

Glossarium: pseume (psalm).

Transcriptie

À Monsieur

Monsieur Mersenne,

à la Place Royale,
à Paris.

¹Le bon Veglinus commence à prendre racine où je l’ay planté, et son maistre (qui est seigneur de grand mérite) m’en sçait autant de gré que luy, dont je suis très-aysé, car comme disent nos Pseaumes rimés:

²Mon vouloir est d’ayder aux vertueux,
Qui de bien vivre ont acquis la louange, etc.

et je commence à m’asseurer que ce garçon sera trouvé tel, *intus et in cute*.

Les petits traictez que Monsieur Grotius a publiez depuis quelque temps en ça, tant sur les passages *de Antichristo* que sur *La Consulte* de Cassander (lequel je n’ay encor veu), font courrir des bruiets desespérez de sa personne, plusieurs le tenants à la veille de la révolte, quelques-uns assurens qu’il auroit esté veu à la messe. C’est ce que pour moy je croy aussi peu de luy que de moy-mesme, mais cependant vous prie m’advertir un peu de ce que vous sçavez de ses intentions. C’est un rare personnage et jamais n’aurions-nous fait perte plus sensible depuis la Réformation. Mais j’espère que Dieu ne l’abandonnera pas.

Si vous avez de la familiarité avec le Sieur de la Miltière, je vous prie de luy demander la veue d’une lettre que Monsieur Rivet luy a escrit dernièrement sur le sujet de ses derniers livres, dont il luy avait demandé son

¹. De brief heeft geen aanhef.

² Pseume 16, 2, 1-2: *Mon vouloir est d’aider aux vertueux, | Qui de bien vivre ont acquis les louanges.*

advis. Jamais brouillon présumptueux ne fut mené de meilleure sorte. Je l'appelle toujours ainsy, et, si vous en jugez autrement, je vous diray que vous ne le cognoissez pas.

Pardonnez à la franchise dont je vous entretiens. Je changeray de stile quand vous le voudrez, mais, si vous me permettez d'en user ainsy, je vous anonce mesme liberté:

³*cædimus, inque vicem etc.*

et il me semble que, cela osté, il n'y a point d'amitié qui ne cloche. En tout cas la miene vous demeure acquise aveq tout le service dont je suis capable, et je suis pour toujours,

Monsieur,

vostre très-humble serviteur
C. Huygens.

À La Haye, où il fait un hyver desespéré, 15 Décembre 1641.

Vertaling

Aan de heer Mersenne,

Place Royale,
Parijs.

⁴De goede [Philip Ernst] Vegelin begint daar waar ik hem heb geplant wortel te schieten, en zijn ⁵meester (een man van grote verdienste) is mij daarvoor net zo erkentelijk als hijzelf, hetgeen mij genoeg doet, want zoals onze berijmde psalmen zeggen:

⁶Ik wil de deugdzamen helpen,
Die lof hebben verdiend om hun goede leven, enz.

en ik begin mij ervan te verzekeren dat deze jongeman zo bevonden zal worden, ⁷zowel van binnen als van buiten.[↓]

De kleine verhandelingen die de heer [Hugo] Grotius enige tijd geleden het licht heeft doen zien, zowel ⁸over de passages [uit het Nieuwe Testament] over de Antichrist, als ⁹over de *Consultatio* van [Georgius] Cassander (welke ik nog niet onder ogen heb gehad), doen wanhopige geluiden over zijn persoon rondgaan, waar velen hem bezien als iemand aan de vooravond van de grote ¹⁰stap, waarbij sommigen verzekeren dat hij bij de mis zou zijn gezien. Hetgeen ik voor mij even weinig van hem als van mezelf kan geloven, maar ondertussen verzoek ik u mij een beetje op de hoogte te houden van hetgeen u weet over zijn voornemens. Hij is een bijzonder iemand, en wij hebben sinds de hervorming geen gevoeliger verlies geleden. Maar ik hoop dat God hem niet zal verlaten.

³ Persius, *Satyræ* IV, 42 : 'Cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis.'

⁴ De brief heeft geen aanhef.

⁵ Willem Frederik van Nassau Dietz.

⁶ Psalm 16, 2, 1-2 (Dathenus): 'Myn begeert' is de vromen by te staen, | Die geroemt zijn om haer godtsaligh leve.'

⁷ Hugo Grotius, *Commentatio ad loca quædam Novi Testamenti quæ de Antichristo agunt* (Amsterdam 1640).

⁸ Hugo Grotius, *In consultationum G. Cassandri annotata* (Leiden 1642), een editie met aantekeningen van André Rivet (*cum necessariis animadversionibus André Riveti*). Het is een commentaar op Georgius Cassander, *De articulis religionis inter Catholicos et Protestantibus controversis consultatio* (Keulen 1577).

⁹ Dat wil zeggen, bekering naar het katholicisme.

Als u bekend bent met de heer [Théophile Brachet] de la Milletière, dan verzoek ik u hem om inzage te vragen van een brief die de heer [André] Rivet hem recentelijk heeft geschreven inzake zijn laatste ¹⁰werken, waarover hij hem zijn mening heeft gevraagd. Nimmer werd een verwaand warhoofd beter aangepakt. Ik noem hem altijd zo, en als uw oordeel andersluidend is, zeg ik u dat u hem niet doorgrondt.

Neemt u mij de openheid waarop ik u tracteer niet kwalijk. Ik zal van stijl veranderen wanneer u het wilt, maar als u mij toestaat me van dezelfde [stijl] te bedienen, dan kondig ik u [met] dezelfde vrijheid aan:

¹¹ L'Wij slaan er op los, en beurtelings, enz.¹

en het lijkt mij dat, wanneer wij hier voorbij zijn, er geen vriendschap meer is die op de klippen loopt. In ieder geval blijft mijn [vriendschap] u altijd toegedaan, met alle diensten waartoe ik in staat ben, en ik ben voor altijd,

mijnheer,

uw nederige dienaar
Constantijn Huygens.

Den Haag, waar een verschrikkelijke winter heerst, 15 december 1641.

¹⁰. Théophile Brachet de la Milletière, *La vérité du Saint Sacrament de l'eucharistie* (Parijs 1641).

¹¹. Persius, *Satyrae* IV, 42: 'Beurtelings slaan wij er op los, en stellen wij de benen bloot aan pijlen.' Dat wil zeggen, om en om bekritisieren wij elkaar en willen wij worden bekritiseerd.
